

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1980
FORFATTER:	Gunnar Ebbesen
TITEL:	Kolding Kreditbank
KORT RESUME:	Stiftelsen af Kolding Kreditbank i 1895

Kolding Kreditbank

af Gunnar Ebbesen

En beskeden annonce i Kolding Folkeblad lørdag den 19. januar 1895 meddeler, at der afholdes konstituerende generalforsamling i KOLDING KREDITBANK samme dag kl. 8 i Industriforeningen.

En kreds af byens næringsdrivende havde forud for denne indkaldelse arbejdet med tanken om at oprette en såkaldt kreditbank; en af initiativtagerne, hattemager O. I. Lorentzen, havde således været en tur i Randers for dér at sætte sig ind i den lokale kreditbanks arbejde. Udbyttet af dette besøg blev forelagt og drøftet i et senere møde, hvor der viste sig så megen interesse for sagen, at der blev nedsat et udvalg til at arbejde videre med bl. a. udkast til love, forslag til tilvejebringelse af kapital m. v.

I dette udvalg, der kom til at bestå af 8 medlemmer, finder man foruden O. I. Lorentzen blandt andre den navnkundige redaktør Bertel Møller, konsul R. Kaalund og muremester I. A. Hansen, og man må give Kolding-forfatteren Otto Wang ret, når han i sin bog om foreningslivet i det gamle Kolding hævder, at det er de samme 10 à 15 mennesker, man møder atter og atter i Koldings bybillede i halvfemsjerne.

Formålet med Kolding Kreditbank belyses måske bedst igennem et af de mange indlæg i Kolding Folkeblad i den til tider ret følelsesladede debat omkring bankens stiftelse - det hedder bl. a. heri: »Den næringsdrivende vil for fremtiden kunne undgå at give enhver usikker kredit, idet enhver

upålidelig kunde vil være at henviser til Kolding Kreditbank og få sin kredit ordnet derigennem. Kunden vil da i Kreditbanken få et lån, der udbetales ham i noter, og købmanden kan efter 3 mdr.s kredittid få sine noter indløste i Kreditbanken.« Låntager skulle betale 12 % p. a. i rente og kunne påregne en kredittid på 4 måneder, men skulle dog være forpligtet til at betale på anfordring.

Den konstituerende generalforsamling blev afholdt som annonceret. Konsul R. Kaalund blev enstemmigt valgt til dirigent og

overtog hvervet, dog på den betingelse, at han måtte deltage i diskussionen!

Efter navneopråb af bankens 105 interessenter, hvoraf de 55 havde givet møde, fik udvalgets ordfører, redaktør Bertel Møller, ordet, for at redegøre for de forudgående møder og den måde, på hvilken sagen var forberedt. Det har Bertel Møller sikkert gjort udmærket på den for ham så karakteristiske måde, præget af den indsigt i tingene, som han besad. Spørgsmålet om, »hvorvidt der overhovedet skulle oprettes en bank«, blev sat til afstemning, og resultatet af denne afstemning var en enstemmig tilslutning til forslaget om oprettelse.

På et spørgsmål fra købmand N. Jørgensen om, hvorvidt banken

Kreditbanken i Kolding.

I Genhold til „Kolding Avis“ Referat fra Mødet i Lørdags Aftes af de saakaldte Interessenter i Kolding Kreditbank er det besluttet, at en saadan Bank med det første skal træde i Kraft, idet de valgte Bestyrelse, Suppleanter og Revisorer. Der mangler saakun Direktør, Kassjerer, Skrivere samt Pengene. Men med et Blik paa de Navne, der er interesseret, nære vi ikke mindste Lov om, at alt dette med Letthed ordnes. Hvad det nu gjælder om, er, at denne Institution maa blive til Glæde og Gavn for de flest mulige. Til at begynde med, maa vi absolut tiltræde, hvad Hr. Bogholder Larsen alt har gjort gjældende, at Banken værdsler ikke helt godt, idet Hr. Redaktør Møller — assisteret af Hr. Konsul Kaalund — meget almegetig betone, at de, som ikke vilde opfylde Betingelserne for at være med, maatte staa uden for, „nu er det et privat Foretagende.“

Hvem har for Resten nægtet at opfylde Betingelserne? Har nogen før i Aftes haft Ret til at stille Betingelser til den enkelte? I saa Fald bedes oplyst efter hvilken Forordning? Og hvad forstaar d'Her. egentlig ved en „privat Forretningslag“? Det kan vel ikke være Meningen, at en 100 Mand med en Indsats af 10 Kroner træde sammen for at danne en lille privat indtil 15 pCt.s Pengegeselskab. Det er jo dog Meningen at ville laane ud til alle og enhver, som kan

Diskussionen om oprettelsen af »Kolding Kreditbank« spejlede sig i indlæg i aviserne i 1895 fra 19. januar og til sagen blev skrinlagt i september måned samme år (se indlægget på side 43).

kunne påbegynde sin virksomhed med det tegnede indskud, svarede Bertel Møller, at man i udvalget var enige om, at banken ikke burde påbegynde sin virksomhed, før der var tilvejebragt en passende kapital.

Udkastet til love blev gennemgået – efter visse ændringer kunne man godkende det foreliggende udkast som love for Kolding Kreditbank, hvorefter man nu kunne foretage valg af 6 bestyrelsesmedlemmer; der blev stillet forslag om at vælge det nedsatte udvalg, men af dette frabad A. D. Burcharth, P. Conradsen og A. L. Johansen sig genvalg. Til bankens første bestyrelse blev følgende valgt:

redaktør Bertel Møller
hattemager O. I. Lorentzen
bankdirektør V. H. Laursen
fabrikant S. W. Bruun
købmand I. H. Nielsen og
murermester I. A. Hansen.

Efter valg af suppleanter og revisorer og tak til dirigenten »for det besværlige hverv, der så tilfredsstillende var udført« sluttede generalforsamlingen med dirigentens ønske om, »at den nu stiftede forening måtte blive til gavn for de næringsdrivende og til ære for Kolding by«.

Allerede den 22. januar samles bestyrelsen – bankrådet – med udvalget, der ved denne lejlighed afleverer en liste med de tegnede 105 interessenter, forhandlingsprotokol, kassebog og diverse beholdninger. Bankrådet afholder konstituerende møde og redaktør Bertel Møller vælges som formand og bankdirektør V. H. Laursen som viceformand.

V. H. Laursen og S. W. Bruun får til opgave »at foretage skridt til tilvejebringelse af et lån på kr. 10.000,- og at fremkomme med forslag i så henseende«.

O. I. Lorentzen »skal indhente oplysninger om instruks for bankens funktionærer«.

Den 18de d. 19de Januar afholdtes en konstituerende Generalforsamling af de tegnede Interessenter i Kolding Kreditbank.

Udvalgets Formand H. L. Johansen bød velkommen og foreslog H. Conradsen til Dirigent, samt meddelte at H. C. Haugegaard fra Randers var tilstede og var villig til at give Oplysninger.

Dirigenten valgtes endeløst.

H. C. Haugegaard overtog H. C. Haugegaard fra den Betingelse at han maatte deltage i Distriktionen.

Dirigenten foreslog derefter Nomineringen af 105 Interessenter nemlig:

*H. L. Johansen Smed, O. F. Lorentzen Hattemager,
A. D. Burcharth Maler, B. Møller Redaktør,
H. C. Haugegaard Conradsen, F. Conradsen Kjøbmand,
A. Madsen prakt. Læge, F. W. Nielsen Boghandler,
F. Schibye Kjøbmand, F. A. Hansen Murermester,
C. H. Petersen Komager, N. Madsen Bøf. Høkeriudsalg,
C. Frøberg Guldsmid, H. Chr. Hansen Slagter,
N. Madsen Malermester, F. Hjulsten Komager,
V. H. Laursen Bankdirektør, S. W. Bruun Kjøbmand,
F. Christensen Kjøbmand, P. S. Sørensen Kjøbmand,
K. Christgau Kjøbmand, F. C. Hempel Læge,
M. F. Klange Uhrmager, F. Nickelmann Kjøbmand,
Niels Vonder Kjøbmand, A. Jacobsen Kjøbmand,
C. Jensen Kjøbmand, P. S. Sørensen Kjøbmand,
O. Olsen an. Kjøbmand, M. F. Jensen Kunstskriver,
F. A. Hansen Lædelmager, H. Nielsen Maler,
N. F. Nielsen Kjøbmand, F. Madsen Melhandler,
F. Lauridsen Smed, J. Winkler Kjøbmand,
H. C. Hansen Fabrikant, H. F. Madsen Kjøbmand,
P. S. Sørensen Boghandler, Carl Brødt Uhrmager,
H. Petersen Koadet, F. Utzon Fæver,
N. C. Laursen Bogk. H. Chr. Petersen Kjøbmand,
F. H. Petersen Kjøbmand, H. C. Haugegaard Kjøbmand,
F. Christgau Kjøbmand, N. F. Pedersen Lederhandler,
C. A. Madsen Kjøbmand, N. F. Jensen Kjøbmand,
S. W. Bruun Fabrikant, W. Nielsen Murermester.*

Gengivelse af første side i forhandlingsprotokollen fra 1895, der nu er indgået i Koldings byhistoriske arkiv.

Endelig vedtager man at starte banken den 1. maj 1895, såfremt den fornødne kapital er tilvejebragt til den tid.

Tilsyneladende var arbejdet nu kommet godt i gang, men allerede ved det næste møde i bestyrelsen, der blev afholdt den 24. marts, be-

gynder vanskelighederne at melde sig – formanden må således give meddelelse om, at bestyrelsens viceformand, V. H. Laursen, på foranledning af sin direktion var udtrådt af bestyrelsen. I hans sted var derfor tilkaldt 1. suppleanten, købmand C. Jensen.

Endvidere forelagde O. I. Lorentzen breve fra forskellige kreditbanker, hvoraf det fremgår, at »de pågældende foretagender ikke har opnået den forventede tilslutning«.

Bestyrelsen beslutter da enstemmigt at forelægge sagen endnu en gang for interessenterne på en ekstraordinær generalforsamling, der skal afholdes mandag den 29. april.

Den ekstraordinære generalforsamling blev afholdt med S. W. Bruun som dirigent, og i en diskussion, der varede et par timer, blev synspunkterne trukket op, både for og imod. En resolution, stillet af R. Kaalund, fik til slut generalforsamlingens fulde tilslutning; resolutionen havde følgende ordlyd: »Forsamlingen opfordrer bestyrelsen til at tilvejebringe den til foreningens drift fornødne kapital, ved henvendelse særlig til interessenterne, og snarest mulig at forelægge resultatet for en ny generalforsamling, senest medio juni d.å.

I et bestyrelsesmøde den 21. maj må formanden bl. a. meddele, at købmand I. H. Nielsen har ønsket at udtræde af bestyrelsen. I hans sted indtræder købmand P. Schytte, der også havde deltaget i udvalgets arbejde.

Et udkast til kapitaltegning blev forelagt og godkendt. Sagfører Høyrup, der var til stede i sin egenskab af juridisk konsulent for bestyrelsen, fik overdraget i forening med formanden at udsende meddelelse til de næringsdrivende om kapitaltegningen.

Ved det næste bestyrelsesmøde den 26. juni kan sagfører Høyrup oplyse, at der indtil den fastsatte tid, 15. juni, var tegnet kr. 600,- i garantikapital.

Det var jo et nedslående resultat og temmelig langt fra de kr. 10.000,-, som man havde opfor-

dret interessenterne til at tegne. Efter opfordring fra formanden vedtager man at forsøge en personlig henvendelse til interessenterne om tegning af kapital samt efter dette forsøg at indkalde til et nyt bestyrelsesmøde.

Den 29. august afholder bestyrelsen så sit næste møde. Formanden må her oplyse, at der i alt var tegnet kr. 3.200,- i garantikapital; da betingelsen for kreditbankens oprettelse imidlertid var, at der blev tegnet mindst kr. 10.000,-, vedtog bestyrelsen at »afgive sagen til generalforsamlingen og at nedlægge deres mandater«.

Den ekstraordinære generalforsamling finder sted den 5. september, hvor formanden afgiver beretning i overensstemmelse med bestyrelsens beslutning.

Generalforsamlingen vedtog enstemmigt »at indstille sagen« og at overdrage O. I. Lorentzen at foranstalte interessenternes indskud tilbagebetalt og at opbevare sagens materiale.

Efter at bestyrelsen havde nedlagt deres mandater, bragte købmand P. Conradsen bestyrelsen en tak for dens arbejde, hvortil forsamlingen sluttede sig.

Dagen efter bringer Kolding Folkeblad et referat, hvori det hedder: »Ved et møde i går aftes af de mænd, der under redaktør Møllers formandskab har søgt at oprette en kreditbank her i byen, og hvis forsøg på at få samlet de nødvendige penge hertil, vi tidligere har omtalt, vedtoges det at skrinlægge sagen. Formen for aflivelsen var nok den, at sagen »foreløbig stilles i bero.«

En af projektets modstandere vælger i et sidste avis-indlæg den 10. september at beskrive afslutningen således: »Så er altså den ny bank – med lån for småfolk til 12 %, når de har et møblement at stille i pant – begravet.«

Dette efterhånden 85 år gamle forsøg på at løse nogle af problemerne omkring kreditgivningen havde måske fortjent en bedre skæbne.

I dagens Danmark køber vi jo stadigvæk på kredit – uden at vortids mange kreditsystemer har fjernet de gammelkendte problemer.

Eftertidens vurdering af vore metoder kan sikkert blive spændende læsning i år 2065.

**Stille i Pant — begravet, og Byens to Høstere har bragt enslydende og vel alt-
saa officielt Referat af den Tale, hvormed
Redaktør Bertel Møller i sidste Jord paa
sit Smertens Barn. Af de 10,000 Kr.,
Bestyrelsen ønskede, havde man faaet —
3,200 Kr. Høstere havde den hele Bestyrelse
og saa dernæst det hele Publikum ikke tur-
det tagere Barket. For Resten var Begrav-
vellestalen for saa vidt interessant, som den
forklarede, at nu havde Bestyrelsen (af den
Bank, som ikke eksisterer) søgt Oplysninger i
andre Byer, og har erfaret, „at de de. va-
rende Kreditbanker hyppigt havde Banstellig-
heder ved at klare sig“. I Frederikshavn
havde Banken „allerede indstillet sin Virk-
somhed, i Varde, Hjørring, Vejle gik det kun
saa som saa“.**

**Men det er jo allurert, hvad der her i
Bladet af mig og andre Indsendere, som
ogsaa af Redaktionen, er sagt den ene Gang
efter den anden. Jeg har tidligere været
givet Blads i Folkebladet for bl. a. at op-**

*På side 42 gengivelse
af en side af den
gamle forhandlings-
protokol fra 1895,
der nu findes i Kol-
dings byhistoriske ar-
kiv.*